

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 01-00-48 01 -06- 2018
/моля цитирайте при отговор/

На Ваш № КВПЧ-853-14-31/14.05.2018 г.

ДО

Г-Н КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА И ПРАВАТА
НА ЧОВЕКА

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТНОСНО: *становище по проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията, № 854-01-35 от 09.05.2018 г. с вносител г-н Искрен Василев Веселинов и група народни представители*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЕЛЧЕВ,

Министерството на правосъдието изразява следното становище по проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за вероизповеданията № 854-01-35, внесен от г-н Искрен Василев Веселинов и група народни представители на 09.05.2018 г.:

Законопроектът създава редица нови правила, регулиращи обществените отношения в областта на вероизповеданията, религиозните общности и техните отношения с държавата, насочени срещу религиозния радикализъм и терористичните актове, политизация на вероизповеданията, дезинтеграцията на общностите и разпространението на религиозни доктрини за промяна на държавното устройство и законите в Република България.

Министерството на правосъдието отправя следните предложения и правно-технически препоръки във връзка с изискванията на Закона за нормативните актове (ЗНА) и Указ № 883 от 1974 г. за прилагане на Закона за нормативните актове (Указ № 883 от 1974 г.) (обн., ДВ, бр. 39 от 1974 г.):

1. Предвидената в чл. 20а процедура за прекратяване на регистрацията на вероизповеданията ограничава възможността за защита на правата на регистрираните

вероизповедания. Прекратяването на регистрацията от съда в рамките на едностранно охранително производство, без участие на засегнатия правен субект, представлява отклонение от правилата на Гражданския процесуален кодекс (ГПК). Съгласно чл. 537, ал. 3 ГПК прокурорът може да предяви иск за отменяне на издадения акт, когато е постановен в нарушение на закона. Искът се насочва срещу лицата, които се ползват от акта и могат да упражнят правото си на защита в рамките на исковия процес. Това правило е трайно установено и при прекратяване регистрацията на търговците (чл. 70, ал. 2 от Търговския закон), на юридическите лица с нестопанска цел (чл. 13, ал. 2 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел) и политическите партии (чл. 40, ал. 2 от Закона за политическите партии). Във връзка с изложеното предлагаме прекратяването на регистрацията на вероизповеданията на основанията по чл. 20а, ал.1, т. 1, 3 - 5 от законопроекта да става по иск на прокурора или на Министерския съвет чрез Дирекция „Вероизповедания“.

2. Съгласно чл. 28б, ал. 1 от законопроекта е допустимо финансирането на дейността на вероизповедание „само от източници на доходи в Република България“, а съгласно ал. 3 – и чрез дарение или наследство на имущество от български юридически лица или „с източник от чужбина“, като в ал. 4 е специално уточнено, че дарения „от чужди държави или чужденци“ са недопустими само за възнаграждения на персонал, и по аргумент от противното – за други цели са допустими. В ал. 3 и 4 се съдържат правила за финансиране от чужди държави, български юридически лица и чужденци, но не и за финансиране от чуждестранни юридически лица. Наред с това, съгласно чл. 28 от Закона за вероизповеданията, държавната субсидия също може да бъде източник на финансиране на дейността на вероизповеданията. Препоръчваме да бъде прецизирана структурата на чл. 28б, ал. 1, 3 и 4 от законопроекта, чрез ясно посочване (изброяване) на възможните източници или форми на финансиране (напр. собствени доходи, дарение, наследство, държавна субсидия и др.) и ограниченията за финансиране (пълна забрана на определени форми финансиране или от определени субекти, финансиране след уведомяване и др.), с оглед осигуряване на яснота и непротиворечивост на разпоредбите в съответствие с чл. 9, ал. 1 ЗНА.

3. В § 23 от законопроекта е предвидена отмяна на чл. 33, ал. 7, който урежда откриването на висши духовни училища на регистрираните вероизповедания. От друга страна, в законопроекта се съдържат разпоредби, относими към висшите духовни училища – чл. 28, ал. 5, чл. 28б, ал. 2 и 3, от които може да се направи противоположният извод за волята на законодателя, а именно висшите духовни училища да не бъдат премахнати.

В § 30 от Преходните и заключителните разпоредби (ПЗР) на законопроекта е предвидено училищата по чл. 33, ал. 1 (духовни училища при условията и по реда на Закона за предучилищното и училищното образование) и ал. 6 (висши училища при условията и по реда на Закона за висшето образование) да приведат учебните си планове и учебните си програми в съответствие с този закон, т.е. със Закона за вероизповеданията. Доколкото изискванията към учебните планове и програми се определят в съответните специални закони за образованието и подзаконовите актове по прилагането му, а Законът за вероизповеданията само препраща към тях, препоръчваме да се редактира съдържанието на § 30 от законопроекта.

В тази връзка, предлагаме и да бъде прецизиран видът и правният режим на висшите училища, които вероизповеданията могат да откриват: висши училища при условията и по реда на Закона за висшето образование и/или висши духовни училища, уредени от друг нормативен акт. Следва да се има предвид, че по отношение на дейността на висшите духовни училища в Закона за вероизповеданията не са установени нормативни изисквания, а същевременно не е предвидено да се прилагат и разпоредбите на Закона за висшето образование. Съгласно чл. 53, ал. 5 от Конституцията на Република България, гражданите и организации могат да създават училища при условия и по ред, определени със закон, а обучението в тях трябва да съответства на държавните изисквания. Препоръчително е да предвиди изрична разпоредба, според която висшите духовни училища да се създават и да осъществяват дейността си по реда и при условията на Закона за висшето образование.

4. В случай че законодателят уреди възможността за създаване на духовни училища при условията и по реда на Закона за предучилищното и училищното възпитание, и съответно - духовни висши училища при условията и по реда на Закона за висшето образование, на вероизповеданията - учредители на училищата следва да се осигури равнопоставеност по отношение на правата и задълженията, които имат учредителите на училища съгласно закона. Предложеното в чл. 28б, ал. 2 ограничение на финансирането на училищата само със средства, които се администрат от български държавни и общински институции или със средства от европейски фондове и програми, може да се окаже в противоречие с конституционните разпоредби на чл. 6, ал. 2 и чл. 19, ал. 2, въвеждащи принципа на равнопоставеност и забрана за дискриминация на гражданите и на юридическите лица. Поради нормативните ограничения за финансиране на дейността им, училищата на вероизповеданията ще бъдат в неравнопоставено положение спрямо училищата, регистрирани от други лица, за които ограниченията не са относими. Ще бъде налице неравнопоставеност на гражданите, които се обучават в училищата на вероизповеданията спрямо обучаваните в други училища, защото ограниченията за финансиране засягат неблагоприятно условията, при които се осъществява правото на образование.

5. Предвидената в § 33, т. 2, б. „б“ от законопроекта разпоредба задължава прокурора да подаде иск за разпускане на политическа партия в едноседмичен срок от получаване на сигнал от държавен орган за извършено нарушение по чл. 5 (чл. 40, ал. 3 от Закона за политическите партии). Съгласно принципа на независимост на съдебната власт, прогласен в чл. 117, ал. 2 от Конституцията на Република България, при осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона. Едно от проявленията на независимостта на прокурора е правото му да извършва преценка на обстоятелствата и на необходимостта от предприемане на съответни действия или издаване на актове. Разпоредбата на § 33, т. 2, б. „б“ от законопроекта, която задължава прокурора да подаде иск, независимо от преценката му, при това в рамките на много кратък срок, ограничаващ възможността за разследване и доказване на обстоятелствата, няма аналог в действащото законодателство и противоречи на принципа на независимост на съдебната власт.

6. Препоръчително е въвеждането на легална дефиниция на понятието „религиозен радикализъм“ да бъде предхождано от анализ на приложимите национални и международни стандарти за защита срещу радикализъм и тероризъм, както и от анализ на обществените отношения, засегнати или застрашени от религиозен радикализъм, за да обхване точно и изчерпателно възможните форми на проявление на религиозен радикализъм. Предлагаме съдържанието и формулировката на новата дефиниция да бъде съгласувано с експерти, които имат специални познания в тази област.

ЦЕЦКА ПАСЧЕВА
МИНИСТЕР НА ПРАВОСЪДИЕТО